

Kohtuasi C-857/19**Eelotsusetaotlus****Saabumise kuupäev:**

26. november 2019

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Najvyšší súd Slovenskej republiky (Slovakkia)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

12. november 2019

Kaebuse esitaja:

Slovak Telekom, a.s.

Vastustaja:

Protimonopolný úrad Slovenskej republiky

Najvyšší súd Slovenskej republiky (Slovaki Vabariigi kõrgeim kohus)

KOHTUMÄÄRUS

Najvyšší súd Slovenskej republiky (Slovaki Vabariigi kõrgeim kohus) kui kassatsioonikohus kohtuasjas, mille algatas kaebuse esitaja **Slovak Telekom, a.s.**, [...] mille registrijärgne asukoht on Bratislavas, [...] [registrijärgse asukoha aadress] [...] **Protimonopolný úrad Slovenskej republiky** (Slovaki Vabariigi monopolivastane amet) vastu, mille registrijärgne asukoht on Bratislavas [registrijärgse asukoha aadress], Rada Protimonopolného úradu Slovenskej republiky (Slovaki Vabariigi monopolivastase ameti nõukogu) 9. aprilli 2009. aasta otsuse [...] õiguspärasuse uurimiseks kassatsioonkaebuse raames, mille kaebuse esitaja esitas Krajský súd v Bratislave [...] (Bratislava maakonnakohus) 21. juuni 2017. aasta kohtuotsuse peale,

määras:

esitada Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELTL“) artikli 267 alusel Euroopa Liidu Kohtule eelotsuse küsimus nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1/2003 asutamislepingu artiklites 81 ja 82 sätestatud

konkurentsieeskirjade rakendamise kohta artikli 11 lõike 6 esimese lause tõlgendamiseks:

Kas sõnastus „kaotavad liikmesriikide konkurentsiasutused pädevuse kohaldada asutamislepingu artikleid 81 ja 82“ tähendab seda, et liikmesriikide asutused kaotavad õiguse kohaldada asutamislepingu artikleid 81 ja 82?

Kas Nice’is 7. detsembril 2000 välja kuulutatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklit 50 (mitmekordse kohtumõistmise ja karistamise keeld) kohaldatakse ka haldusõigusrikkumiste suhtes, mis on seotud turgu valitseva seisundi kuritarvitamisega Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 102 tähenduses, mille eest komisjon ja liikmesriigi asutus on määranud eraldi ja iseseisvalt sanktsioonid oma volituste teostamise raames nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 11 lõike 6 alusel?

Menetlus peatatakse.

Põhjendus

I. Kõrgeimas kohtus pooleli olev menetlus

1. Najvyšší súd Slovenskej republiky (Slovaki Vabariigi kõrgeim kohus) kui kassatsioonikohus kohtuasjas [toimiku nr] [...] menetleb kassatsioonkaebust, mille esitas kaebaja Slovak Telekom, a.s., mille registrijärgne asukoht on Bratislavas, Krajský súd v Bratislave [...] (Bratislava maakonnakohus) 21. juuni 2017. aasta kohtuotsuse peale, millega maakonnakohus kui pädev halduskohus lükkas tagasi kaebaja esitatud kaebuse vastustaja 9. aprilli 2009. aasta lõpliku [lk 2] otsuse nr [...] peale. Kassatsioonikohus jõudis esialgu järeldusele, et kaebaja suhtes kohaldasid Euroopa Liidu lepingu artiklit 81 (ELTL artikkel 102) komisjon ja samal ajal ka vastustaja nn hinnakruvi efekti (*margin squeeze*) keelu rikkumise tõttu ajavahemikul 12. augustist 2005 kuni 21. detsembrini 2007 lairibaühendusega seotud teenuste jaemüügi massiturul ja eraldatud kohalikele kliendiliinidele juurdepääsuga hulgimüügiturul.

II. Slovaki Vabariigi monopolivastase ameti otsus [...]

2. 9. aprillil 2009 teises astmes tehtud otsusega nr [...] muutis Slovaki Vabariigi monopolivastase ameti nõukogu 21. detsembri 2007. aasta vaidlustatud otsuse, mille vastustaja tegi esimeses astmes, punkti 11 selliselt, et määras seaduse nr 136/2001 konkurentsikaitse ja Slovakkia Rahvusnõukogu seaduse nr 347/1990 muutmise kohta, mis käsitleb Slovaki Vabariigi ministriumide ja muude riiklike haldusasutuste korraldust (zákon č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky), muudetud redaktsiooni § 38 lõike 1 alusel koostoimes § 2 lõikega 3 äriühingule Slovak Telekom, a.s. [...] rahatrahvi otsuse resolutiivosa punktides 1–8 määratletud turgu valitseva seisundi kuritarvitamise eest (Euroopa

Liidu lepingu artikli 82 tähenduses) summas 17 453 362,54 eurot (525 800 000 Slovakkia krooni), mille viimane oli kohustatud tasuma 60 päeva jooksul alates päevast, mil otsus lõplikult jõustub.

3. Turgu valitseva seisundi kuritarvitamist on kirjeldatud 9. aprilli 2009. aasta otsuse [...] resolutiivosa punktides 1–6 selliselt, et see puudutab äriühingu Slovak Telekom, a.s. tegevust jaemüügiturul [1) 30 minuti tariifi kohaldamine 0,033 euro eest, 2) tasuta ühenduse tariifi kohaldamine, 3) toote „Ettevõtte miniinternet“ jaemüügihinna kohaldamine, 4) toote „Pereinternet“ jaemüügihinna kohaldamine, 5) toote „Äripartner“ jaemüügihinna kohaldamine] koos samaaegse hulgimüügihindade kohaldamisega ühenduse lõpetamisele, mis kujutab endast nn hinnakruvi efekti ja on turgu valitseva seisundi kuritarvitamine Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 82 punkti a ning seaduse nr 136/2001 konkurentsikaitse kohta (zákon č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže) § 8 lõike 2 punkti a tähenduses.
4. Slovaki Vabariigi monopolivastase ameti [...] 9. aprilli 2009. aasta otsuses määratletakse seaduse punkti 297 rikkumise kestus järgmiselt:
 - a) resolutiivosa punktid 1 ja 2 – alates 15. juunist 2004, tariif 30 min/0,033 eurot (1 Slovakkia kroon), kuni otsuse tegemise kuupäevani, st kolm aastat ja neli kuud, resolutiivosa punkt 5 – alates 1. märtsist 2005 kuni otsuse tegemise kuupäevani, st kaks aastat ja üheksa kuud. Tasuta ühenduse puhul (resolutiivosa punkt 2) hindas ameti nõukogu, nagu eespool märgitud, rikkumise algust teisiti (amet määras selle kuupäevaks 1. augusti 2005), kuna see tariif kehtestati turul juba esimese tariifiprogrammi raames 15. juunil 2004. See järeldus ei mõjuta nõukogu arvates trahvi suurendamist seetõttu, et esimese astme asutus hindas õigesti, et tegemist oli tariifiprogrammidega aja jooksul läbi põimunud tariifidega, enamikul juhtudel asendas tasuta kõnede tariif tariifi 30 min/0,033 eurot (1 Slovakkia kroon), rikkumise perioodi hindas asutus aga tervikuna keskmise kestusega rikkumiseks;
 - b) resolutiivosa punktid 3 ja 4 – tegemist oli samuti keskmise kestusega rikkumisega (st rikkumine vältas 1–5 aastat) „Ettevõtte miniinterneti“ puhul (1. juulist 2005 kuni otsuse tegemiseni) ning „Pereinterneti“ puhul (1. augustist 2004 kuni otsuse tegemiseni);
 - c) resolutiivosa punkt 6 – 1. augustist 2002 kuni otsuse tegemise kuupäevani, mis on pikaajaline rikkumine;
 - d) resolutiivosa punkt 7 – 1. jaanuarist 2003 kuni otsuse tegemiseni, mis on keskmise kestusega rikkumine;
 - e) resolutiivosa punkt 8 – sissehelistamisega internetiühenduse sidumise korral telefoniteenuse tellimusega alates 1. maist 2001 kuni otsuse tegemiseni (mis on pikaajaline rikkumine), internetiühendusele lairiba

juurdepääsu puhul alates 1. juunist 2003 kuni otsuse tegemiseni (mis on keskmise kestusega rikkumine). [lk 3]

III. Euroopa Komisjoni otsus C(2014) 7465

5. Euroopa Komisjon, konkurentsi peadirektoraat, 15. oktoobri 2014. aasta otsus C(2014) 7465 (AT.39523-Slovak Telekom) Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 102 ja EMP lepingu artiklis 54 sätestatud menetluse kohta. Otsus võeti vastu artikli 1 punktides 1 ja 2, mille kohaselt pani ettevõtte, mille moodustavad Deutsche Telekom AG ja Slovak Telekom, a.s., toime ELTL artikli 102 ja EMP lepingu artikli 54 ühe ja vältava rikkumise. Rikkumine vältas 12. augustist 2005 kuni 31. detsembrini 2010 ning hõlmas järgmist:
 - a) alternatiivsetele operaatoritele võrguteabe andmata jätmine, mis on vajalik juurdepääsu eraldamiseks kohalikele kliendiliinidele;
 - b) kohalikele kliendiliinidele juurdepääsu eraldamisega seotud kohustuste ulatuse piiramine;
 - c) ebamõistlike tingimuste kehtestamine kohalikele kliendiliinidele juurdepääsu pakkumises, mis on seotud kollokatsiooni, kvalifikatsiooni, prognoosimise, remondi ja pangagarantiidega;
 - d) ebamõistlike tariifide kohaldamine, mis ei võimalda sama tõhusal konkurendil, kes kasutab hulgijuurdepääsu ST eraldatud kohalikele kliendiliinidele, kahjumita suurendada ST pakutavate lairiba juurdepääsu jaeteenuste valikut.
6. Komisjon määras artiklis 1 osutatud rikkumise eest järgmised trahvid:
 - a) trahv 38 838 000 eurot solidaarselt Deutsche Telekom AG-le ja Slovak Telekom, a.s.-ile;
 - b) trahv 31 070 000 eurot Deutsche Telekom AG-le.
7. Euroopa Komisjoni 15. oktoobri 2014. aasta otsuse C(2014) 7465 (AT.39523-Slovak Telekom) punktis 1507 esitatud põhjendusest nähtub, et Euroopa Komisjon hindas faktilisi asjaolusid ühe ja vältava rikkumisena, kusjuures selle otsuse 7. ja 8. osas on täpsustatud, et Slovak Telekom vähendas marginaali ja kohaldas oma kohalikele kliendiliinidele juurdepääsu keelamise strateegiat.
8. Punktis 1508 esitatud komisjoni põhjenduse kohaselt „oleks iga selline meede iseenesest ELTL artikli 102 rikkumine[“]. Komisjon väidab siiski, et koos kujutavad need endast üht ja vältavat rikkumist, kuna kõigi nende meetmete eesmärk (ja tõenäoline tagajärg) oli piirata ja moonutada konkurentsi lairibaühendusega seotud teenuste jaemüügi massiturul Slovaki Vabariigis ning kaitsta Slovak Telekomis sissetulekuid ja positsiooni lairibaühendusega seotud teenuste massiturul.

9. Euroopa Komisjoni 15. oktoobri 2014. aasta otsuse C(2014) 7465 (AT.39523-Slovak Telekom) alusel algatati Euroopa Liidu Üldkohtus esimese astme menetlus kohtuasjas T-851/14: Slovak Telekom vs. Euroopa Komisjon ning apellatsioonimenetlus Euroopa Liidu Kohtus kohtuasjas C-165/19 P.

IV. Eelotsusetaotluse esitamise põhjused

10. Seaduse nr 162/2015 halduskohtumenetluse kohta (Zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok, edaspidi „SSP“) § 196 alusel palus kassatsioonikohus oma 29. mai 2019. aasta määrusega [...] menetlusosalistel esitada 15 päeva jooksul oma märkused *ne bis in idem* põhimõtte järgimise kohta seoses turgu valitseva seisundi kuritarvitamisega marginaali vähendamise kaudu Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 102 tähenduses vaadeldava ajavahemiku kattivas osas alates 12. augustist 2005 kuni Slovaki Vabariigi monopolivastase ameti 21. detsembri 2007. aasta otsuse [...] vastuvõtmiseni esimeses astmes. [lk 4]
11. Vastustaja – Slovaki Vabariigi monopolivastane amet – märkis oma 29. mai 2019. aasta seisukohas *ne bis in idem* põhimõtte järgimise küsimuses (punktid 12, 13 ja 14), et kuigi mõlemad juhtumid käsitlesid ELTL artikli 102 (endine EÜ asutamislepingu artikkel 82) rikkumist – turgu valitseva seisundi kuritarvitamine –, on tegemist kahe eraldiseisva juhtumiga (Euroopa Komisjon hindas sisuliselt muud juhtumit kui monopolivastane amet). Mõlema otsuse sisust nähtub selgelt, et monopolivastane amet või ameti nõukogu ja Euroopa Komisjon hindasid teistsuguseid tooteid. Amet hindas tooteid jaemüügi tasandil ja Euroopa Komisjon hulgemüügi tasandil. Igal juhul ei olnud tegemist identsete juhtumitega ning seetõttu ei saa mingil juhul rääkida juhtumite kattumisest, seega ei saa vaadeldaval juhul olla rikutud *ne bis in idem* põhimõtet.
12. Vastustaja arvamusel kohaselt ei saa seetõttu mitte eespool osutatul põhjal olla tegemist *ne bis in idem* põhimõtte rikkumisega ameti nõukogu otsuses, vaid eelkõige ajaraamide tõttu, kuna monopolivastane amet või ameti nõukogu tegi otsuse 2009. aastal ehk viis aastat enne komisjoni otsuse vastuvõtmist. Kahtluse korral oleks see komisjoni otsusega seotud küsimus suunatud eelkõige Euroopa Liidu Üldkohtule, kuid kohus seda ei leidnud.
13. Kaebuse esitaja märkis oma 14. juuni 2019. aasta seisukohas, et mõlemad sanktsioonid on määratud teguviisi eest, mille eesmärk oli nii komisjoni kui ka vastustaja väitel konkurentsi nõrgendamine või kõrvaldamine, mida ei oleks toimunud, kui kaebuse esitaja taristule, eelkõige ULLile oleks olnud piisav hulgiuurdepääs. Selline teguviis koos marginaali vähendamise ja kohalikele kliendiliinidele juurdepääsu andmisest keeldumisega oli komisjoni hinnangul üks ja vältav rikkumine. Sellise ühe ja vältava rikkumise mis tahes muude tagajärgede eest ei tohi teine asutus hiljem eraldi menetluses või eraldi sanktsiooni kaudu karistada. Komisjoni otsusega päädinud menetlus algatati komisjoni otsuse punkti 12 tähenduses ametlikult alates kaebuse esitajale teate kättetoimetamisest 8. aprillil 2009 (üks päev enne vastustaja otsuse tegemist teises astmes), kusjuures juba 13. juunil 2008 palus komisjon kaebuse esitaja konkurentidel esitada teavet

kaebuse esitaja tegevuse kohta, 13.–15. jaanuaril 2009 korraldas komisjon aga koostöös vastustajaga kaebuse esitaja asukohas etteteatamata kontrolli. Vaidlustatud otsuse teinud asutus oli kahtlemata teadlik komisjoni läbiviidavast menetlusest ja selle menetluse esemest, mis nii sisult kui kestuselt kattus vastustaja läbiviidud apellatsioonimenetluse esemega. Kaebuse esitaja leiab, et need kõrvalekalded ning *ne bis in idem* põhimõtte rikkumise tagajärjed mõjutavad märkimisväärselt tema õiguslikku seisundit. Eelkõige juhib ta tähelepanu asjaolule, et ta tasus mõlemad äärmiselt suured trahvid (vastustaja vastu võetud vaidlustatud otsustes määratud trahvi tasus kaebuse esitaja juba 20. oktoobril 2017).

14. Kassatsioonikohus ei nõustu vastustaja seisukohaga, et mõlema otsuse sisust nähtub selgelt, et monopolivastane amet või ameti nõukogu ja Euroopa Komisjon hindasid teistsuguseid tooteid. Vaidlustatud otsusest nähtub selgelt, et turgu valitseva seisundi kuritarvitamist on kirjeldatud 9. aprilli 2009. aasta otsuse nr [...] resolutiivosa punktides 1–5 selliselt, et see puudutab äriühingu Slovak Telekom, a.s. tegevust jaemüügiturul (nt tasuta ühenduse tariifi kohaldamine koos samaaegse hulgimüügihindade kohaldamisega ühenduse lõpetamisele, mis kujutab endast marginaali vähendamist ja on turgu valitseva seisundi kuritarvitamine Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 82 punkti a ning konkurentsikaitse seaduse nr 136/2001 § 8 lõike 2 punkti a tähenduses).
15. Komisjoni poolt 15. oktoobri 2014. aasta otsuse C(2014) 7465 (juhtum AT.39523 – Slovak Telekom) artikli 1 punkti 2 alapunktis d kindlaks määratud ettevõtte tava, mille kohaselt on tegemist ebamõistlike tariifide kohaldamisega, mis ei võimalda sama tõhusal konkurendil, kes kasutab hulgiuurdepääsu ST eraldatud kohalikele kliendiliinidele, kahjumita suurendada ST pakutavate lairiba juurdepääsu jaeteenuste valikut, langeb kassatsioonikohtu hinnangul kokku 9. aprilli 2009. aasta otsuse nr [lk 5] [...] punktides 1–5 osutatud tegevusega. Otsuse punktis 86 määratles komisjon kaks turgu, mis on omavahel tihedalt seotud, nimelt: a) lairibaühendusega seotud teenuste jaemüügiturg, b) eraldatud kliendiliinidele juurdepääsuga hulgimüügiturg.
16. Kassatsioonikohus jõudis järeldusele, et kui kõnealuse määruse artikli tähenduses on lubatud paralleelsed volitused, siis on samuti lubatud teha paralleelseid otsuseid karistuste määramise kohta hindamisele kuuluvas ühes ja samas küsimuses. Kuna see järeldus võib olla vastuolus *ne bis in idem* põhimõttega, palub kassatsioonikohus Euroopa Liidu Kohtul esitatud küsimust tõlgendada, ilma milleta ta ei saa menetlust jätkata.

V. Euroopa Liidu õigus ja Euroopa Kohtu praktika

17. Nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1/2003 asutamislepingu artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta artikli 11 lõike 6 esimeses lauses on sätestatud, et kui komisjon algatab menetluse otsuse vastuvõtmiseks III peatüki alusel, kaotavad liikmesriikide konkurentsiasutused pädevuse kohaldada asutamislepingu artikleid 81 ja 82. Kui liikmesriigi

konkurentsiasutus on juba alustanud juhtumi käsitlemist, algatab komisjon menetluse alles pärast konsulteerimist kõnealuse siseriikliku konkurentsiasutusega.

18. *Ne bis in idem* põhimõtet puudutava kohtupraktika näide on käesoleval juhul Euroopa Liidu Kohtu 3. aprilli 2019. aasta otsus C-617/17, Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie S.A., mis käsitleb Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 50 sätestatud *ne bis in idem* keelu küsimust koostoimes Euroopa Liidu õiguse ja riigisisese õiguse üheaegse kohaldamisega ühe riikliku konkurentsiasutuse otsusega. Kassatsioonikohus osutab õigusliku olukorra erinevusele kohtuasjas C-617/17, Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie S.A. ja Najvyšší súd Slovenskej republiky (Slovaki Vabariigi kõrgeim kohus) [...] menetluses selles osas, et tegemist on iseseisva ja eraldi sanktsioonide kehtestamisega komisjoni ja riikliku konkurentsiasutuse poolt ELTL artikli 102 rikkumise eest. Kassatsioonikohus näeb probleemi kahe asutuse pooltel paralleelsel sanktsioonide kehtestamisel Euroopa Liidu õiguse alusel (sel põhjusel ei viita ta asjakohasele riigisisesele õigusele).

VI. Menetluse peatamine

19. SSP § 100 lõike 1 punkti c alusel peatas kassatsioonikohus menetluse [...] eelotsusetaotluse esitamise tõttu Euroopa Liidu Kohtule.

[...][selgitus apellatsioonkaebuse esitamise võimaluse puudumise kohta]

Bratislava, 12. november 2019.